

## Bijlage 5

QUICKSCAN FLORA EN FAUNA

HOF VAN PUTTE

TE PUTTE

GEMEENTE WOENSDRECHT



- ✿ Bodem
- ✿ Waterbodem
- ✿ Water
- ✿ Archeologie
- ✿ Ecologie
- ✿ Milieu

Ecologie

# Quickscan flora en fauna Hof van Putte te Putte in de gemeente Woensdrecht

|                           |                                                                                                             |
|---------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Opdrachtgever</b>      | Aannemersbedrijf B. de Nijs - Soffers b.v.<br>Dhr. B. de Nijs<br><br>Postbus 183<br><br>4630 AD Hoogerheide |
| <b>Project</b>            | WOE.C5S.ECO                                                                                                 |
| <b>Rapportnummer</b>      | 13043233                                                                                                    |
| <b>Status</b>             | Eindrapportage                                                                                              |
| <b>Datum</b>              | 4 september 2013                                                                                            |
| <b>Vestiging</b>          | Boxmeer                                                                                                     |
| <b>Opsteller</b>          | Drs. B.G.W. Aarts                                                                                           |
| <b>Paraaf</b>             |                          |
| <b>Kwaliteitscontrole</b> | Ing. A.A. van Grinsven                                                                                      |
| <b>Paraaf</b>             |                          |



## *Kwaliteitszorg*

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

## *Betrouwbaarheid*

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert derhalve op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Flora- en Faunawet dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

## INHOUDSOPGAVE

|   |                                                                               |    |
|---|-------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1 | INLEIDING .....                                                               | 1  |
| 2 | Gebiedsbeschrijving.....                                                      | 2  |
|   | 2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving.....                         | 2  |
|   | 2.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden .....                        | 4  |
|   | 2.3 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen ..... | 6  |
| 3 | Onderzoeksmethodiek.....                                                      | 7  |
| 4 | Toepassing van de Nationale natuurwetgeving.....                              | 8  |
|   | 4.1 Inleiding .....                                                           | 8  |
|   | 4.2 Flora- en faunawet.....                                                   | 8  |
|   | 4.3 Gebiedbescherming .....                                                   | 11 |
| 5 | Onderzoeksresultaten.....                                                     | 12 |
|   | 5.1 Vogels.....                                                               | 12 |
|   | 5.2 Vleermuizen.....                                                          | 13 |
|   | 5.3 Overige zoogdieren .....                                                  | 13 |
|   | 5.4 Reptielen, amfibieën en vissen.....                                       | 14 |
|   | 5.5 Ongewervelden.....                                                        | 14 |
|   | 5.6 Vaatplanten.....                                                          | 15 |
| 6 | TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING .....                                        | 16 |
|   | 6.1 Inleiding .....                                                           | 16 |
|   | 6.2 Flora- en faunawet.....                                                   | 16 |
|   | 6.3 Gebiedsbescherming.....                                                   | 17 |
| 7 | SAMENVATTING en CONCLUSIES.....                                               | 19 |

## 1 INLEIDING

Econsultancy heeft van de heer B. de Nijs (Aannemersbedrijf B. de Nijs - Soffers b.v.) opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan flora en fauna aan de Hof van Putte te Putte in de gemeente Woensdrecht.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

De quickscan flora en fauna heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn die volgens de Flora- en faunawet een beschermde status hebben en die mogelijk verstoring kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op gebieden die volgens de Natuurbeschermingswet 1998 zijn beschermd, of deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. In dat kader verklaart Econsultancy ten behoeve van de onderzoekslocatie niet eerder betrokken te zijn geweest voor ecologische advisering of ecologisch onderzoek.

Voor zover bij de opdrachtgever bekend, is er niet eerder ecologisch onderzoek op de onderzoekslocatie uitgevoerd.



Ten noorden van de onderzoekslocatie is een maïsakker gelegen. Ten oosten van de onderzoekslocatie loopt een provinciale weg, de Putseweg, met daarachter een grote Joodse begraafplaats. Ten zuiden en oosten van de onderzoekslocatie is grootschalig bouwland gelegen.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 8 geven een impressie van de onderzoekslocatie middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.



**Figuur 2.** Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.



Figuur 3. Voorzijde



Figuur 4. Achterzijde



Figuur 5. Binnenplaats



Figuur 6. Interieur steenhouwerij



Figuur 7. Kantoorgebouw



Figuur 8. Achterzijde woonhuis

## 2.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

### *Natura 2000*

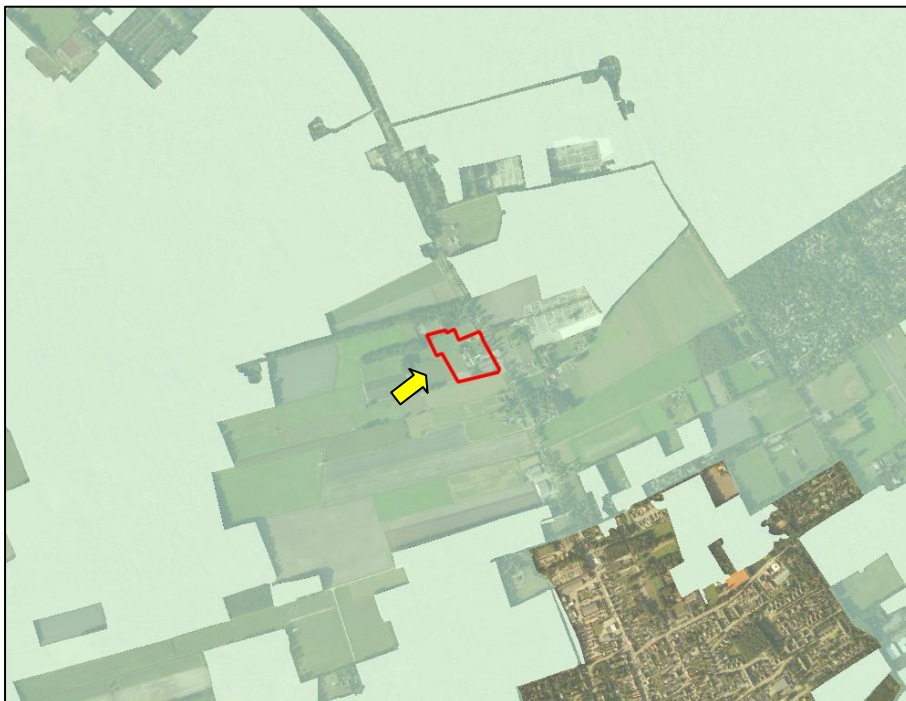
De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen de grenzen van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, de Brabantse Wal, bevindt zich op circa 185 meter afstand ten noorden en westen van de onderzoekslocatie (zie figuur 9).

### *Ecologische Hoofdstructuur*

De onderzoekslocatie maakt geen deel uit van de EHS. De onderzoekslocatie ligt echter wel in de nabijheid van een gebied behorend tot de EHS. Het meest nabijgelegen EHS-onderdeel bevindt zich circa 85 meter ten noorden van de onderzoekslocatie. Het betreft een bosgebied langs de Putseweg ten noorden van de Joodse begraafplaats (zie figuur 10). De onderzoekslocatie zelf is gelegen in de Groenblauwe Mantel.



**Figuur 9.** Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van Natura 2000-gebied Brabantse Wal (blauw: Vogelrichtlijngebied, groen: Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijngebied).



**Figuur 10.** Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van EHS (ondoorzichtig lichtblauw) en Groenblauwe Mantel (doorzichtig lichtblauw).

### 2.3 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens de onderzoekslocatie te herontwikkelen tot een amusementscentrum, bestaande uit:

- Japans wokrestaurant;
- Kinderspeelformule indoor;
- Brasserie/restaurant/zaalverhuur;
- Casino;
- Bowling;
- Horeca;
- Parkeerterreinen (26 en 100 plaatsen).

Ten behoeve van de realisatie van het amusementscentrum zal de bestaande bebouwing ingrijpend gerenoveerd worden. Er zullen ook hallen bijgebouwd worden. Het struweel zal worden verwijderd. Figuren 11 en 12 geven de huidige situatie en de nieuwe situatie weer.



**Figuur 11.** Luchtfoto bestaande situatie. Bron: B. de Nijs - Soffers b.v.



**Figuur 12.** Impressie amusementscentrum Hof van Putte. Bron: B. de Nijs - Soffers b.v.

### 3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het veldbezoek is afgelegd op 22 mei 2013. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving onderzocht. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Vanwege de aanwezigheid van ondergrondse ruimten en / zolders is er met behulp van onder andere een zaklantaarn gezocht naar de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen, overige zoogdieren en vogels.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn gegevens van de provincie Noord-Brabant geraadpleegd.

Verspreidingsgegevens van soorten zijn veelal weergegeven op kilometerhokniveau (1 x 1 kilometer) of op uurhokniveau (5 x 5 kilometer). Aangezien met de schaal van kilometerhokken of uurhokken een groter gebied wordt beschouwd dan alleen de onderzoekslocatie, betekent dit niet dat de kritische soorten ook daadwerkelijk voorkomen binnen de begrenzing van de onderzoekslocatie. Verder zijn sommige verspreidingsgegevens niet erg actueel. Dit betekent dat de meest recente verspreidingsgegevens reeds verouderd kunnen zijn. De meeste te gebruiken gegevens vormen daarom geen uitsluitel over het aantal soorten en type waarneming van een soort in het betreffende gebied, maar enkel een indicatie over het voorkomen.

## 4 TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

### 4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie wordt getoetst. Er wordt een globale toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Flora- en faunawet bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. Dit hoofdstuk is niet toegespitst op de situatie op de onderzoekslocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende wetgeving.

### 4.2 Flora- en faunawet

De Europese natuurwetgeving is in Nederland, op het gebied van de soortbescherming, uitgewerkt in de Flora- en faunawet. Deze wet heeft tot doel alle in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten te beschermen en in stand te houden. Om dit doel te bereiken, bevat de wet een aantal verbodsbepalingen (zie tabel I). Hierbij wordt het zogenaamde “nee, tenzij...” principe gehanteerd. Dit wil zeggen dat activiteiten met een (potentieel) schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn (“nee”). Van dit verbod kan echter onder voorwaarden (“tenzij”) afgeweken worden door ontheffingen of vrijstellingen.

**Tabel I. Verbodsbepalingen Flora- en faunawet**

|            |                                                                                                                                                                                                                                                     |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Artikel 8  | Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen. |
| Artikel 9  | Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.                                                                                      |
| Artikel 10 | Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.                                                                                                                                               |
| Artikel 11 | Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.                   |

Voor de Flora- en faunawet geldt dat vaste rust- en verblijfplaatsen van bepaalde soorten zijn beschermd. De Flora- en faunawet maakt onderscheid in drie beschermingscategorieën. Iedere categorie heeft zijn eigen ontheffingsmogelijkheden en toetsingscriteria. Hierbij vallen vogels onder een aparte categorie.

**Tabel II. Soortbeschermingscategorieën Flora- en faunawet**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Tabel 1 algemeen beschermde soorten</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <p>Voor de soorten in Tabel 1 van de Flora- en faunawet geldt, bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet.</p> <p>Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing in het kader van artikel 75 aangevraagd te worden.</p> <p>Voorbeelden zijn: ree, haas konijn, egel, bruine kikker, gewone pad, wijngaardslak, brede wespenorchis, grote kaardenbol</p>                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Tabel 2 overige beschermde soorten</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p>Voor de soorten in Tabel 2 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen een ontheffing aangevraagd te worden. Echter indien er volgens een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode gewerkt wordt, geldt er bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen en hoeft er geen ontheffing aangevraagd te worden.</p> <p>De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan het criterium ‘doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort’ (‘lichte toets’).</p> <p>Voorbeelden zijn: eekhoorn, steenmarter, kleine modderkruiper, gele helmbloem, steenbreekvaren, tongvaren, maretak</p> |

**Tabel 3 strikt beschermde soorten**

Voor de soorten van Tabel 3 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen bij alle activiteiten (waaronder ruimtelijke ontwikkeling en inrichting) een ontheffing aangevraagd te worden. In een zeer beperkt aantal gevallen kan er op basis van een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode een vrijstelling verleend worden voor de ontheffingsverplichting bij een zeer beperkt aantal activiteiten.

De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan een drietal criteria (uitgebreide toets). Bij de uitgebreide toets dient aan alle afzonderlijke criteria te worden voldaan. De criteria zijn als volgt: de activiteiten of werkzaamheden doen geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort, er is geen andere bevredigende oplossing (alternatief) voor de geplande activiteiten of werkzaamheden, die minder schade oplevert voor de betreffende soort en er moet sprake zijn van een bij de wet genoemd belang.

Voorbeelden zijn: das, waterspitsmuis, alle vleermuissoorten, rugstreeppad, boomkikker, kamsalamander

**Vogels**

Voor vogels geldt dat er altijd een ontheffing aangevraagd dient te worden. Indien activiteiten plaatsvinden waarbij verbodsbepalingen worden overtreden ten aanzien van (broed)vogels dient er een uitgebreide toets, zoals beschreven bij Tabel 3 Flora- en faunawet toegepast te worden. Indien er gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode is het mogelijk dat er geen ontheffing aangevraagd hoeft te worden bij bestendig gebruik en onderhoud, bestendig beheer en ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Bij broedvogels kan een overtreding in de meeste gevallen gemakkelijk voorkomen worden door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren.

Bij een quickscan flora en fauna wordt in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingscategorieën. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend kan zijn en of nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht. Broedvogels en vleermuizen zijn soortgroepen uit de strengste beschermingscategorie. Voor de overige soortgroepen is de beschermingsstatus afhankelijk van de soort.

**Broedvogels**

Alle broedende inheemse vogels en hun nesten zijn wettelijk beschermd en vallen onder de strikt beschermde klasse (soorten tabel 3). De Flora- en faunawet regelt onder meer de bescherming van vogels in het broedseizoen: het verstoren van broedende vogels en jongen, of het vernielen van nesten en eieren is verboden.

Nesten van huismus, steenuil, sperwer, ransuil, kerkuil, boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, ooievaar, oehoe, roek, slechtvalk, wespandief en zwarte wouw zijn het gehele jaar beschermd. Het betreffen soorten uit de beschermingscategorieën 1 t/m 4 van de aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen (bron: Dienst Regelingen, 25 augustus 2009). De nestplaats, bomengroep of boomholte van een deel van deze soorten worden ook buiten het broedseizoen gebruikt. Een ander deel van deze soorten maken enkel gebruik van door andere vogelsoorten gemaakte nestgelegenheid, of maken ieder jaar gebruik van hetzelfde nest (of dezelfde nestlocatie).

Daarnaast is er een aantal soorten waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn, ondanks dat de soort ieder jaar op dezelfde plek terugkeert om te broeden (beschermingscategorie 5). Van deze soorten wordt verondersteld dat ze over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Voorwaarde hierbij is dat er in de directe omgeving wel geschikt habitat aanwezig is. Voorbeelden hiervan zijn spechtensoorten, huiszwaluw, boerenzwaluw, ekster, bosuil, torenvalk en holenbroeders als boomkruiper, koolmees en bonte vliegenvanger. Nestlocaties van soorten uit de beschermingscategorie 5 zijn in uitzonderlijke gevallen ook buiten het broedseizoen beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

### *Vleermuizen*

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten zowel binnen de Flora- en faunawet als binnen de Natuurbeschermingswet een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen alle verblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

Vleermuizen zijn streng beschermd omdat ze erg kwetsbaar zijn. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of geheel verdwenen. Wanneer overwinterende dieren worden verstoord, is de kans groot dat ze sterven omdat ze dan teveel van hun vetreserve gebruiken. Maar al te vaak worden bomen gekapt en oude gebouwen gerenoveerd of gesloopt. Als zich hierin een vleermuiskolonie bevindt, heeft dat negatieve gevolgen voor de vleermuisstand op lokaal niveau. Omdat ze meestal maar één jong per jaar krijgen, kan herstel erg lang duren. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Daarnaast hebben ingrepen in het landschap ook negatieve gevolgen doordat foerageergebieden en vliegroutes, waar vleermuizen jaren achtereen gebruik van maken, verdwijnen. De impact die een ingreep kan hebben verschilt sterk per situatie en per soort waardoor meestal gedetailleerde gegevens nodig zijn om een passend advies te geven.

### **Algemene Zorgplicht**

De algemene zorgplicht houdt in dat een ieder die redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen nadelige gevolgen voor de flora en fauna kunnen ontstaan, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten of maatregelen te nemen om de nadelige gevolgen te voorkomen. Zo kan er bijvoorbeeld rekening worden gehouden met amfibieën en kleine zoogdieren worden wanneer materialen en houtstapels, waaronder de dieren verblijven, worden verwijderd.

**Tabel III. Algemene Zorgplicht**

| Algemene Zorgplicht (artikel 2)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Een belangrijk uitgangspunt binnen de Flora- en faunawet is dat op elke burger de plicht rust om voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat iedereen zich dient in te spannen om de nadelige gevolgen voor een soort te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht is te allen tijde van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats. |

De algemene zorgplicht is in de meeste gevallen voornamelijk van toepassing op beschermde soorten die staan vermeld in Tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit betreffen algemeen voorkomende soorten, waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling geldt. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor de betreffende soortgroep worden aangegeven.

### 4.3 Gebiedbescherming

De quickscan flora en fauna toetst voornamelijk aan de Flora- en faunawet. Indien een plangebied in of nabij een gebied is gelegen dat tot de EHS behoort of onder de Natuurbeschermingswet valt, dient te worden bepaald of er een effect valt te verwachten. Bij een toetsing aan de Natuurbeschermingswet spelen vaak andere facetten mee, zoals de aanwezige doelsoorten en kernwaarden van het betreffende beschermde gebied.

#### Natura 2000

De Natuurbeschermingswet 1998 heeft tot doel bijzondere natuurgebieden in Nederland te beschermen en in stand te houden. De wet omvat onder andere de richtlijnen van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn ten aanzien van gebiedsbescherming. Doordat de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn beide zijn opgenomen in de Natura 2000-wetgeving, zijn de termen “Habitatrichtlijngebied” en “Vogelrichtlijngebied” komen te vervallen. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de Europese Unie. Handelingen die een negatieve invloed hebben op gebieden die binnen dit netwerk vallen, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningsstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door het Ministerie van Economische Zaken (via Dienst Regelingen) of door de Provincie.

#### Ecologische hoofdstructuur (EHS)

De Nederlandse Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van gebieden dat planten- en diersoorten in staat stelt zich door en tussen verschillende natuurgebieden te verplaatsen. Het netwerk moet voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat gebieden hun ecologische waarde verliezen. De EHS is onderdeel van een Europees ecologisch netwerk en bestaat uit kerngebieden (in Nederland de Natura-2000 gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en de Wetlands) of verweven gebieden (gericht op de verweving van landbouw, wonen en natuur) die onderling verbonden worden door ecologische verbindingzones. Ecologische verbindingzones zijn stroken en stukjes natuur die de verspreid liggende natuurgebieden met elkaar verbinden. Op deze manier kunnen dieren en planten zich van het ene naar het andere leefgebied verplaatsen. Met name de kleine populaties die met uitsterven worden bedreigd, blijven hierdoor levensvatbaar. Negatieve invloed op de werking van een verbinding of aantasting van een verbinding dient vermeden en gecompenseerd te worden zodat het netwerk niet verslechtert.

## 5 ONDERZOEKSRESULTATEN

### 5.1 Vogels

*Broedvogels (nest jaarrond beschermd, volgens beschermingscategorie 1 t/m 4)*

Tijdens het veldbezoek zijn geen huismussen op of rond de bebouwing waargenomen. De weersomstandigheden voor het waarnemen van huismus waren gunstig. Deze soort is, zeker tijdens het broedseizoen, in de directe omgeving van de nestplaats te vinden. Gelet op het ontbreken van waarnemingen van huismus en sporen van nestresten is het niet te verwachten dat deze soort gebruik maakt van de onderzoekslocatie.

Op de onderzoekslocatie staan enkele gebouwen met pannendaken die geschikt zijn als broedlocatie voor gierzwaluwen.

In de fabriekshallen zijn tijdens het veldbezoek oude braakballen van kerkuilen aangetroffen. In het verleden was hier waarschijnlijk een broedgeval of roestplek aanwezig. Door het ontbreken van verse sporen kan geconcludeerd worden dat de onderzoekslocatie op dit moment geen functie heeft voor de kerkuil. Nader onderzoek naar deze soort wordt dan ook niet noodzakelijk geacht. Indien de ingreep na 2013 plaatsvindt, is een nieuwe inspectie op de aanwezigheid van kerkuilen op z'n plaats.

De aanwezige bomen op de onderzoekslocatie zijn gecontroleerd op jaarrond beschermde nesten van broedvogels als sperwer en ransuil; deze zijn niet aangetroffen.

Daarnaast zijn geen aanwijzingen gevonden die er op duiden dat de onderzoekslocatie een (belangrijke) functie heeft of kan hebben voor andere vogelsoorten waarvan het nest jaarrond beschermd is, zoals steenuil.

*Broedvogels (nest in bepaalde gevallen jaarrond beschermd, volgens beschermingscategorie 5)*

Op de onderzoekslocatie zijn enkele soorten uit de beschermingscategorie 5 te verwachten of waargenomen, namelijk zwarte roodstaart, spreeuw, koolmees en pimpelmees. Het gaat hierbij om algemeen voorkomende soorten, die ook in de directe omgeving voldoende broedgelegenheid hebben. Er zijn derhalve geen bijzondere ecologische omstandigheden die rechtvaardigen dat de nesten van genoemde soorten op de onderzoekslocatie een jaarrond beschermde status zouden moeten hebben.

*Broedvogels (nest niet jaarrond beschermd, bescherming alleen gedurende broedseizoen)*

Door de aanwezigheid van bebouwing en struiken zijn er op de onderzoekslocatie geschikte nestlocaties aanwezig voor algemene vogels als merel, heggenmus, winterkoning, roodborst en holenduif. Voor dergelijke algemene soorten geldt dat, indien het groen op de onderzoekslocatie, buiten het broedseizoen wordt verwijderd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot broedvogels. In de Flora- en faunawet wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

Met betrekking tot het verwijderen van de aanwezige beplanting buiten het broedseizoen wordt geadviseerd om ook het snoeiafval buiten het broedseizoen te verwijderen. Een grote stapel snoeiafval vormt namelijk een ideale broedlocatie voor kleine vogelsoorten als de winterkoning. Indien onverhoopt een dergelijke soort hierin tot broeden komt, mag het snoeiafval niet eerder worden verwijderd dan wanneer de jongen definitief zijn uitgevlogen.

### *Slaapplaatsen*

Sommige vogelsoorten zoals houtduif, kauw en huismus, maar ook ransuilen, maken vooral buiten het broedseizoen gebruik van gemeenschappelijke slaapplaatsen. Meestal wordt hierbij beschutting gezocht in de vorm van dichte begroeiing, hoge bomen, of de veiligheid van open water. Er zijn geen indicaties dat op de onderzoekslocatie een gemeenschappelijke slaapplaats aanwezig is.

## **5.2 Vleermuizen**

Volgens het cursusdictaat "Vleermuizen en Planologie" (Limpens *et al.*, 2010) is de onderzoekslocatie gelegen in een deel van Nederland waar de volgende vleermuissoorten kunnen voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, tweekleurige vleermuis, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, franjestaart, meervleermuis, baardvleermuis en water-vleermuis.

### *Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie*

De bebouwing op de onderzoekslocatie is geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen, vanwege de aanwezigheid van geschikte openingen die toegang verlenen tot de spouwmuren. De ruimte langs de dakranden geeft toegang tot ruimte onder de dakpannen. Verder zijn er op verscheidene plekken ruimtes achter betimmeringen waargenomen waar vleermuizen gebruik van kunnen maken. De bebouwing is geschikt als verblijfplaats voor gewone dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis. Deze soorten kunnen de bebouwing in principe gebruiken als zomerverblijf, kraamverblijf, paar- en winterverblijf.

### *Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie*

Het is door de onderlinge afstand tot de bebouwing in de omgeving niet aannemelijk dat er in de directe invloedssfeer van de onderzoekslocatie potentiële verblijfplaatsen aanwezig zijn die negatieve invloed kunnen ondervinden van de werkzaamheden.

### *Foeragerende vleermuizen*

De onderzoekslocatie zal, gelet op het aanwezige habitat gebruikt kunnen worden door in de omgeving verblijvende vleermuizen als gewone dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis om te foerageren. De plannen zullen echter geen aantasting van belangrijk foerageerhabitat vormen. Door de voorgenomen ingreep zal het aanbod van foerageermogelijkheden niet in het geding komen, in de directe omgeving is meer geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen aanwezig. Het betreft met name de bossen in de directe omgeving.

### *Vliegroutes*

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. De eikenbomen langs de Putseweg zouden kunnen fungeren als vliegroute voor vleermuizen.

## **5.3 Overige zoogdieren**

### *Licht beschermde soorten*

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als egel, mol en konijn.

### *Streng beschermde soorten*

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor de steenmarter. Deze soort komt in de omgeving nauwelijks voor. Steenmarters gebruiken hoozolders, loze ruimtes onder het dak, schuurtjes en dergelijke, als verblijfplaats. Een steenmarter heeft binnen zijn territorium verscheidene verblijfplaatsen. Voor deze soort geldt geen vrijstelling van de Flora- en faunawet; de verblijfplaatsen zijn het gehele

jaar beschermd. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen, zoals uitwerpselen of prooiresten, aangetroffen die duiden op het gebruik van de onderzoekslocatie als vaste rust- of verblijfplaats door deze soort. Bij intensief gebruik van een locatie door deze soort zijn dergelijke sporen vrij eenvoudig aan te treffen. Gelet op het ontbreken ervan kan worden gesteld dat de onderzoekslocatie niet in gebruik is door de steenmarter.

De das komt volgens de verspreidingsgegevens niet voor in de omgeving van Putte. Voor de das geldt geen vrijstelling van de Flora- en faunawet; de verblijfplaatsen zijn het gehele jaar beschermd. De onderzoekslocatie is door het ontbreken van reliëf en/of schuilmogelijkheden ongeschikt als vaste rust- en verblijfplaats door dassen. Tijdens het veldbezoek zijn op de onderzoekslocatie en de directe omgeving eveneens geen loop- of eetsporen, latrines en/of wissels aangetroffen die duiden op de aanwezigheid en/of het gebruik van de onderzoekslocatie door de das. Verstoring ten aanzien van de das is als gevolg van de voorgenomen ingreep is niet aan de orde.

Het voorkomen van overige grondgebonden zoogdieren waarvoor geen vrijstelling geldt, is tijdens het veldbezoek niet vastgesteld. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat kan het voorkomen ervan redelijkerwijs worden uitgesloten.

#### **5.4 Reptielen, amfibieën en vissen**

##### *Reptielen*

Reptielen stellen specifieke eisen aan het habitat die betrekking hebben op verschillende factoren. Op de onderzoekslocatie is geen geschikt habitat voor de reptielen aanwezig.

##### *Amfibieën*

Doordat wateroppervlakten als poelen, sloten en plassen op de onderzoekslocatie ontbreken zijn voortplantingsmogelijkheden voor amfibieën en het voorkomen van vissen op de onderzoekslocatie uitgesloten.

De onderzoekslocatie vormt geschikt landhabitat voor algemene amfibieënsoorten als bruine kikker en gewone pad. Op de onderzoekslocatie kunnen deze soorten beschutting vinden tussen de ruigte en onder de takkenhopen.

#### **5.5 Ongewervelden**

##### *Libellen*

Voor libellen geldt dat water nodig is ter voortplanting. Gezien het ontbreken hiervan kan gesteld worden dat deze soortgroep niet in staat is zich in de huidige situatie te vestigen.

##### *Dagvlinders*

Beschermden dagvlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat. Bij het habitat is het belangrijk dat aan de eisen van alle stadia van de vlindersoort wordt voldaan. Dit betekent dat zowel de rupsen, poppen als vlinders moeten kunnen overleven. Voor de vlinders geldt dat er een geschikte temperatuur en luchtvochtigheid aanwezig moet zijn, dat wordt beïnvloed door aanwezigheid van vegetatie. Als voedsel dienen waardplanten voor de rupsen en nectarplanten voor de vlinders aanwezig te zijn. Voor de beschermde soorten in Nederland geldt dat deze veelal gebonden zijn aan zeldzame waardplanten, die vaak alleen in natuurterreinen zijn te vinden. Het is uitgesloten dat er binnen de onderzoekslocatie geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van een beschermde vlindersoort.

#### *Overige ongewervelden*

Overige beschermde ongewervelde soorten, zoals vliegend hert, Europese rivierkreeft en platte schijfhoorn, zijn niet op de onderzoekslocatie te verwachten. Er is geen geschikt habitat voor dergelijke beschermde soorten op de onderzoekslocatie aanwezig en er zijn geen waarnemingen bekend in de directe omgeving van de onderzoekslocatie.

### **5.6 Vaatplanten**

Tijdens het veldonderzoek zijn twee soorten beschermde vaatplanten aangetroffen op de onderzoekslocatie. In twee fabriekshallen en op enkele buitenmuren zijn tongvarens en steenbreekvarens aangetroffen.

Andere soorten beschermde planten zijn niet aangetroffen en ook niet op de onderzoekslocatie te verwachten. Uit het bronnenonderzoek zijn geen waarnemingen van beschermde planten bekend van de onderzoekslocatie en de directe omgeving.

## 6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

### 6.1 Inleiding

Als gevolg van de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie kunnen er overtredingen van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet optreden of kan er sprake zijn van negatieve gevolgen voor door de wetgever vanuit natuurwetgeving beschermde gebieden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke soorten er sprake is van dreigende overtreding van de Flora- en faunawet en overige natuurwetgeving en of met eenvoudige maatregelen overtreding is te voorkomen. Verder wordt beschreven voor welke soorten een vervolgetraject noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat toetsing van de ingreep aan de Flora- en faunawet op basis van de huidige onderzoeksinspanning niet mogelijk is, en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van vergunningen en ontheffingen.

### 6.2 Flora- en faunawet

#### *Broedvogels*

Op de onderzoekslocatie staan enkele gebouwen met pannendaken die geschikt zijn als broedlocaties voor gierzwaluwen. Om inzichtelijk te krijgen in hoeverre en op welke manier de gierzwaluw van de onderzoekslocatie gebruik maakt, is nader onderzoek noodzakelijk. Aan de hand van de resultaten van het aanvullende onderzoek kan worden bepaald of ontheffing noodzakelijk is en welke mitigerende en compenserende maatregelen getroffen kunnen worden. Op dit moment zijn hiervoor onvoldoende gegevens aanwezig.

De beplanting en bebouwing op de onderzoekslocatie biedt onderkomen aan algemene broedvogels zoals merel, holenduif en zwarte roodstaart. Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien het groen en de bebouwing buiten het broedseizoen wordt verwijderd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. In de Flora- en faunawet wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

Met betrekking tot het verwijderen van de aanwezige beplanting buiten het broedseizoen wordt geadviseerd om ook het snoeiafval buiten het broedseizoen te verwijderen. Een grote stapel snoeiafval vormt namelijk een ideale broedlocatie voor kleine vogelsoorten als de winterkoning. Indien onverhoopt een dergelijke soort hierin tot broeden komt, mag het snoeiafval niet eerder worden verwijderd dan wanneer de jongen definitief zijn uitgevlogen.

#### *Vleermuizen*

De bebouwing op de onderzoekslocatie is geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De eikenbomen langs de Putseweg kunnen fungeren als vliegroute voor vleermuizen. Door de herinrichting van de onderzoekslocatie worden geen vliegroutes verstoord, vooropgesteld dat de eikenbomen langs de Putseweg gehandhaafd blijven bij de herbestemming van de onderzoekslocatie.

Gelet op de geschiktheid van een aantal panden op de onderzoekslocatie voor vleermuizen, zal aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn om de functie van het gebied voor vleermuizen te kunnen vaststellen. Deze informatie is nodig om mitigerende maatregelen te kunnen treffen waardoor overtredingen van de Flora- en faunawet kunnen worden voorkomen. Bij het aanvullende onderzoek wordt geadviseerd om het gehele plangebied te onderzoeken en zich te concentreren op de voor vleermuizen meest geschikte plaatsen. De vleermuissoorten die onderzocht dienen te worden zijn gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Een dergelijk aanvullend onderzoek dient te worden uitgevoerd conform het protocol voor vleermuisonderzoek (Netwerk Groene Bureaus, 2013). Dit houdt in dat afhankelijk van de potentiële functies er in de periode april tot en met september een aantal veldbezoeken uitgevoerd

dienen te worden. Vervolgens kan aan de hand van de onderzoeksresultaten worden vastgesteld of er overtredingen plaats zullen vinden bij de uitvoering van het project.

#### *Vaatplanten*

Op de onderzoekslocatie zijn tongvarens en steenbreekvarens aangetroffen. Beide soorten staan op Tabel 2 bij de Flora- en faunawet. Door de voorgenomen renovatie van de fabriekshallen zullen de groeiplaatsen van deze vaatplanten verdwijnen. Voor het vernietigen van de varens is een ontheffing van het Ministerie van EZ noodzakelijk. Omdat het hier gaat om vrij algemene soorten, is de verwachting dat een dergelijke ontheffing verkregen kan worden. Een ontheffingsprocedure neemt echter enkele maanden in beslag. In dit geval is een betere optie om door het verplaatsen van de varens naar een nieuwe, geschikt gemaakte locatie de varens te behouden. Door het treffen van deze mitigerende maatregelen is het aanvragen van een ontheffing niet noodzakelijk. Het plan biedt goede mogelijkheden om een geschikte groeilocatie voor de varens te creëren.

#### *Overige soortgroepen*

Voor beschermde soorten uit de overige soortgroepen vormt de onderzoekslocatie geen geschikt habitat of zijn deze op grond van bekende verspreidingsgegevens of het ontbreken van verblijfsindicaties niet te verwachten.

#### *Algemene zorgplicht*

Voor algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren en amfibieën geldt de algemene zorgplicht, die er ondermeer in voorziet dat al het redelijkerwijs mogelijke dient te worden gedaan om het doden van individuen te voorkomen. Er zijn in het kader van de algemene zorgplicht geen speciale maatregelen nodig.

#### *Noodzaak tot nader onderzoek*

Het gebruik van de gebouwen door vleermuizen en gierzwaluwen kan niet op voorhand worden uitgesloten. Nader onderzoek binnen het geschikte seizoen dient hierover uitsluitel te geven.

#### *Noodzaak aanvraag ontheffing Flora- en faunawet artikel 75c*

Ontheffingsaanvraag voor overtreding van verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet ten aanzien van het verstoren van vaste rust- en verblijfplaatsen is niet aan de orde. Indien er geen maatregelen mogelijk zijn om de varens te sparen, is het aanvragen van een ontheffing wel aan de orde.

#### *Vleermuizen*

Indien uit aanvullend onderzoek blijkt dat zich op de onderzoekslocatie een vaste rust- of verblijfplaats van vleermuizen of gierzwaluwen bevindt, treden er door de voorgenomen sloop en renovatie mogelijk overtredingen op ten aanzien van de Flora- en faunawet. Ontheffingen van verbodsbepalingen ten aanzien van vleermuizen en gierzwaluwen worden alleen nog verleend op basis van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn c.q. Vogelrichtlijn. Ruimtelijke ontwikkeling valt niet onder een dergelijk belang. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats behouden moeten blijven. De maatregelen, vastgelegd in een activiteitenplan kunnen vooraf bij Dienst Regelingen ter goedkeuring worden voorgelegd, middels een ontheffingsaanvraag.

### **6.3 Gebiedsbescherming**

De kortste afstand van de onderzoekslocatie tot het Natura 2000-gebied Brabantse Wal is 185 meter. Tussen beide gebieden liggen houtwallen, akkers en weilanden en verspreide bebouwing. De steenhouwerij kende een grote geluidsproductie en uitstoot van stoffen naar de lucht (machines, vrachtverkeer).

De meeste activiteiten in het amusementscentrum Hof van Putte zullen indoor plaatsvinden. Door de afstand tot het Natura 2000-gebied en de buffer van houtwallen zullen de factoren licht, geluid, trilling en optische verstoring niet leiden tot negatieve effecten op het Natura 2000-gebied. De verkeersaan-trekkende werking van het plan zal leiden tot een lokale uitstoot naar de lucht van verzurende, ver-mestende en verontreinigende stoffen. Naar verwachting is deze uitstoot van de auto's van bezoekers dusdanig gering, dat geen negatieve effecten op het Natura 2000-gebied veroorzaakt zullen worden. Geadviseerd wordt in overleg te treden met het bevoegd gezag om te bepalen of een nadere onder-bouwing van bovenstaande conclusie ('geen effecten') gewenst is.

De kortste afstand van de onderzoekslocatie tot de Ecologische Hoofdstructuur is 85 meter. Ten aan-zien van de effecten van het plan op de EHS gelden dezelfde conclusies en argumenten als hierbo-ven beschreven voor het Natura 2000-gebied Brabantse Wal. Het plan zal geen negatieve effecten hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS. Geadviseerd wordt in overleg te tre-den met het bevoegd gezag om te bepalen of een nadere onderbouwing van deze conclusie gewenst is.

Door de ligging van de onderzoekslocatie in de Groenblauwe Mantel, zal er in het plan extra aandacht besteed moeten worden aan de landschappelijke inpassing. Hier wordt reeds in voorzien. Door een goede landschappelijke inpassing zal de kwaliteit van natuur en landschap niet aangetast worden. Geadviseerd wordt in overleg te treden met het bevoegd gezag omtrent het landschappelijke inpas-singsplan en de ligging van het plan in de Groenblauwe Mantel.

## 7 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van Aannemersbedrijf B. de Nijs - Soffers b.v. een quickscan flora en fauna uitgevoerd voor het plangebied de Hof van Putte te Putte in de gemeente Woensdrecht. De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

De initiatiefnemer is voornemens de onderzoekslocatie te herontwikkelen tot een amusementscentrum. Ten behoeve van de realisatie van het amusementscentrum zal de bestaande bebouwing ingrijpend gerenoveerd worden.

De aanwezigheid van geschikt habitat op de onderzoekslocatie voor de verschillende soorten en soortgroepen is weergegeven in tabel IV. In de tabel is samengevat of de voorgenomen ingreep mogelijk verstorend kan werken en wat de consequenties zijn voor eventuele vervolgstappen, zoals soortgericht nader onderzoek of vergunningtrajecten. In de tabel is verkort weergegeven welke maatregelen te treffen zijn om overtreding van de Flora- en faunawet voor bepaalde soortgroepen te voorkomen.

**Tabel IV. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen**

| Soortgroep                |                    | Geschikt habitat       | Ingreep verstorend        | Nader onderzoek        | Ontheffings-aanvraag (*)        | Bijzonderheden / opmerkingen                                           |
|---------------------------|--------------------|------------------------|---------------------------|------------------------|---------------------------------|------------------------------------------------------------------------|
| Broedvogels               | algemeen           | ja                     | ja                        | nee                    | nee                             | het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren |
|                           | jaarrond beschermd | ja                     | mogelijk                  | ja                     | afhankelijk van nader onderzoek | nader onderzoek gierzwaluw                                             |
| Vleermuizen               | verblijfplaatsen   | ja                     | mogelijk                  | ja                     | nee                             | nader onderzoek                                                        |
|                           | foerageergebied    | ja                     | nee                       | nee                    | nee                             | -                                                                      |
|                           | vliegroutes        | ja                     | nee                       | nee                    | nee                             | -                                                                      |
| Grondgebonden zoogdieren  |                    | ja                     | mogelijk                  | nee                    | nee                             | aandacht voor zorgplicht                                               |
| Amfibieën                 |                    | minimaal               | mogelijk                  | nee                    | nee                             | aandacht voor zorgplicht                                               |
| Reptielen                 |                    | nee                    | nee                       | nee                    | nee                             | -                                                                      |
| Vissen                    |                    | nee                    | nee                       | nee                    | nee                             | -                                                                      |
| Libellen en dagvlinders   |                    | nee                    | nee                       | nee                    | nee                             | -                                                                      |
| Ongewervelden             |                    | nee                    | nee                       | nee                    | nee                             |                                                                        |
| Vaatplanten               |                    | ja                     | ja                        | nee                    | nee                             | varens verplaatsen                                                     |
|                           |                    |                        |                           |                        |                                 |                                                                        |
| <b>Gebiedsbescherming</b> |                    | <b>Gebied aanwezig</b> | <b>Ingreep verstorend</b> | <b>Nader onderzoek</b> | <b>Vergunning-plicht</b>        |                                                                        |
| Natura 2000               |                    | op 185 m               | nee                       | nee                    | nee                             | overleggen met bevoegd gezag                                           |
| EHS                       |                    | op 85 m                | nee                       | nee                    | nee                             | overleggen met bevoegd gezag                                           |
| Groenblauwe Mantel        |                    | ja                     | mogelijk                  | nee                    | nee                             | landschappelijk inpassingsplan opstellen, overleggen met bevoegd gezag |

\* Ontheffingen van verbodsbepalingen ten aanzien van vleermuizen of broedvogels worden alleen nog verleend op basis van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn. Ruimtelijke ontwikkeling valt niet onder een dergelijk belang. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats behouden moeten blijven. De maatregelen, vastgelegd in een activiteitenplan kunnen vooraf door Dienst Regelingen ter goedkeuring worden voorgelegd, middels een ontheffings-aanvraag. Deze aanvraag wordt alleen in behandeling genomen als er een volledig onderzoek is uitgevoerd.

### Conclusies

Om de effecten van het plan volledig te kunnen toetsen aan de Flora- en faunawet is nader onderzoek benodigd naar gierzwaluwen en vleermuizen. Op de onderzoekslocatie zijn beschermde varens aanwezig; hiervoor dienen passende mitigerende maatregelen getroffen te worden, zoals verplaatsen

naar een geschikte locatie. Ten aanzien van de ligging van de onderzoekslocatie ten opzichte van het Natura 2000-gebied Brabantse Wal, de EHS en de Groenblauwe Mantel wordt geadviseerd in overleg te treden met het bevoegd gezag.

*Vrijblijvende aanbeveling*

Vogelbescherming Nederland heeft samen met BAM Utiliteitsbouw een checklist ontwikkeld, waarmee een bouwonderneming zijn projecten en de directe omgeving natuurvriendelijker kan maken. Door middel van het beantwoorden van enkele ja/nee vragen, kunnen eenvoudige maatregelen worden toegepast die goed zijn voor de stadsnatuur en speciaal voor vogels. U vindt deze checklist op de site van de vogelbescherming ([www.vogelbescherming.nl](http://www.vogelbescherming.nl)).

## LITERATUUR

- Brouwer, T., M. Dorenbosch, R. van Eekelen & J. Spier, 2010. Vissenatlas Noord-Brabant. Uitgeverij Profiel, Bedum
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON)(redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Dienst Regelingen, aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet, augustus 2009.
- Delft, Van J.J.C.W. en Schuitema W. (2005) Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. Stichting RAVON.
- Herder, J.E., A. van Diepenbeek, R.C.M. Creemers, 2009. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Stichting RAVON, Nijmegen. Rapport 2009-03.
- Heusden, W.R.M. van & Vreugdenhil, S.J., 2008. Handreiking Flora- en faunawet. Dienst Landelijk Gebied.
- Limpens, H., Regelink, J. & Koelman, R. (2010). Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1990, Handleiding voor de bescherming van bedreigde muurplanten.
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Nie, H.W., de 1996. Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen. Stichting Atlas verspreiding Nederlandse zoetwatervissen. Media Publishing Int., Doetinchem.
- SOVON Broedvogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Twisk, P. en Limpens. H. (2006). Een thuis voor een vleermuis. Beschermingsplan voor vleermuizen in Noord-Brabant. Zoogdiervereniging VZZ.

## INTERNET

- [www.brabant.nl](http://www.brabant.nl) (EHS en beschermde gebieden in Noord-Brabant)
- [www.rijksoverheid.nl](http://www.rijksoverheid.nl) (natuurwetgeving)
- [www.ravon.nl](http://www.ravon.nl) (soortgegevens amfibieën, reptielen en vissen)
- [www.vlinderstichting.nl](http://www.vlinderstichting.nl) (soortgegevens vlinders en libellen)



**Econsultancy is een onafhankelijk adviesbureau.** Wij bieden realistisch advies en concrete oplossingen voor milieuvraagstukken en willen daarmee een bijdrage leveren aan een duurzaam en verantwoord gebruik van onze leefomgeving.

#### **Diensten**

Wij kunnen u van dienst zijn met een uitgebreid scala aan onderzoeken op het gebied van bodem, waterbodem, water, archeologie, ecologie en milieu. Op [www.econsultancy.nl](http://www.econsultancy.nl) vindt u uitgebreide informatie over de verschillende onderzoeken.

#### **Werkwijze**

Inzet en professionele betrokkenheid kenmerkt onze diensten. De verantwoordelijke projectleider is het eenduidige aanspreekpunt voor de klant en draagt zorg voor alle aspecten van het project: kwaliteit, tijd, geld, communicatie en organisatie. De kernwaarden deskundig, vertrouwd, betrokken, flexibel, zorgvuldig en vernieuwend zijn een belangrijke leidraad in ons handelen.

#### **Kennis**

Het deskundig begeleiden van onze opdrachtgevers vraagt om betrokkenheid bij en kennis van de bedoelingen van de opdrachtgever. Het vereist ook gedegen en actuele vakinhoudelijke kennis. Alle beschikbare kennis wordt snel en effectief ingezet. De medewerkers vormen ons belangrijkste kapitaal. Persoonlijke en inhoudelijke ontwikkeling staat centraal want het werk vraagt steeds om nieuwe kennis en nieuwe verantwoordelijkheden.

#### **Creativiteit**

Onze medewerkers zijn in staat om buiten de geijkte kaders een oplossing te zoeken met in achtneming van de geldende wet- en regelgeving. Oplossingen die bedoeld zijn om snel en efficiënt het doel van de opdrachtgever te bereiken.

#### **Kwaliteit**

Er wordt continue gestreefd naar het verhogen van de professionaliteit van de dienstverlening. Het leveren van diensten wordt intern op een dusdanige wijze georganiseerd dat het gevraagde resultaat daadwerkelijk op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze wordt voortgebracht. Hierbij staat de klanttevredenheid centraal. Het kwaliteitssysteem van Econsultancy voldoet aan de NEN-EN-ISO 9001: 2008. Tevens is Econsultancy gecertificeerd voor diverse protocollen en beoordelingsrichtlijnen.

#### **Opdrachtgevers**

Econsultancy heeft sinds haar oprichting in 1996 al meer dan tienduizend projecten uitgevoerd. Projecten in opdracht van particulier tot de Rijksoverheid, van het bedrijfsleven tot non-profit organisaties. De projecten kennen een grote diversiteit en hebben in sommige gevallen uitsluitend een onderzoekend karakter en zijn in andere gevallen meer adviserend. Steeds vaker wordt onderzoek binnen meerdere disciplines door onze opdrachtgevers verlangd. Onze medewerkers zijn in staat dit voor de opdrachtgever te coördineren en zelf (deel)onderzoeken uit te voeren. Ter illustratie van de veelvoud en veelzijdigheid van de projecten in de werkvelden bodem, waterbodem, ecologie, archeologie, water en milieu kunnen uitgebreide referentielijsten worden verschaft.

#### **Vestiging Limburg**

Rijksweg Noord 39  
6071 KS Swalmen  
Tel. 0475 - 504961  
[Swalmen@econsultancy.nl](mailto:Swalmen@econsultancy.nl)

#### **Vestiging Gelderland**

Fabriekstraat 19c  
7005 AP Doetinchem  
Tel. 0314 - 365150  
[Doetinchem@econsultancy.nl](mailto:Doetinchem@econsultancy.nl)

#### **Vestiging Brabant**

Rapenstraat 2  
5831 GJ Boxmeer  
Tel. 0485 - 581818  
[Boxmeer@econsultancy.nl](mailto:Boxmeer@econsultancy.nl)



AANVULLEND ECOLOGISCH ONDERZOEK  
HOF VAN PUTTE  
TE PUTTE  
GEMEENTE WOENSDRECHT



- ✿ Bodem
- ✿ Waterbodem
- ✿ Water
- ✿ Archeologie
- ✿ Ecologie
- ✿ Milieu

Ecologie

## Aanvullend ecologisch onderzoek Hof van Putte te Putte in de gemeente Woensdrecht

|                           |                                                                                     |
|---------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Opdrachtgever</b>      | Aannemersbedrijf B. de Nijs - Soffers b.v.<br>Postbus 183<br>4630 AD Hoogerheide    |
| <b>Project</b>            | WOE.C5S.ECO2                                                                        |
| <b>Rapportnummer</b>      | 13063347                                                                            |
| <b>Versienummer</b>       | D2                                                                                  |
| <b>Status</b>             | Eindrapportage                                                                      |
| <b>Datum</b>              | 24 maart 2014                                                                       |
| <b>Vestiging</b>          | Boxmeer                                                                             |
| <b>Opsteller</b>          | Drs. B.G.W. Aarts                                                                   |
| <b>Paraaf</b>             |  |
| <b>Kwaliteitscontrole</b> | Ing. M. Koen                                                                        |
| <b>Paraaf</b>             |  |



### *Kwaliteitszorg*

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

### *Betrouwbaarheid*

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

## INHOUDSOPGAVE

|     |                                                                           |    |
|-----|---------------------------------------------------------------------------|----|
| 1   | INLEIDING .....                                                           | 1  |
| 2   | GEBIEDSBESCHRIJVING .....                                                 | 1  |
| 2.1 | Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving .....                        | 1  |
| 2.2 | Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen ..... | 4  |
| 3   | ONDERZOEKSMETHODIEK .....                                                 | 4  |
| 4   | ONDERZOEKSRESULTATEN .....                                                | 6  |
| 4.1 | Gierzwaluwen .....                                                        | 6  |
| 4.2 | Vleermuizen .....                                                         | 6  |
| 4.3 | Kerkuil .....                                                             | 9  |
| 4.4 | Steenuil .....                                                            | 10 |
| 4.5 | Overige soorten .....                                                     | 10 |
| 5   | TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING .....                                    | 11 |
| 5.1 | Vleermuizen .....                                                         | 11 |
| 5.2 | Kerkuil .....                                                             | 11 |
| 5.3 | Steenuil .....                                                            | 12 |
| 6   | CONCLUSIES EN SAMENVATTING .....                                          | 13 |
| 6.1 | Voorgenomen ingreep .....                                                 | 13 |
| 6.2 | Conclusies .....                                                          | 13 |
| 6.3 | Samenvatting .....                                                        | 14 |

## 1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Aannemersbedrijf B. de Nijs - Soffers b.v. opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek ten behoeve van het plangebied voor de Hof van Putte aan de Putseweg te Putte in de gemeente Woensdrecht.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

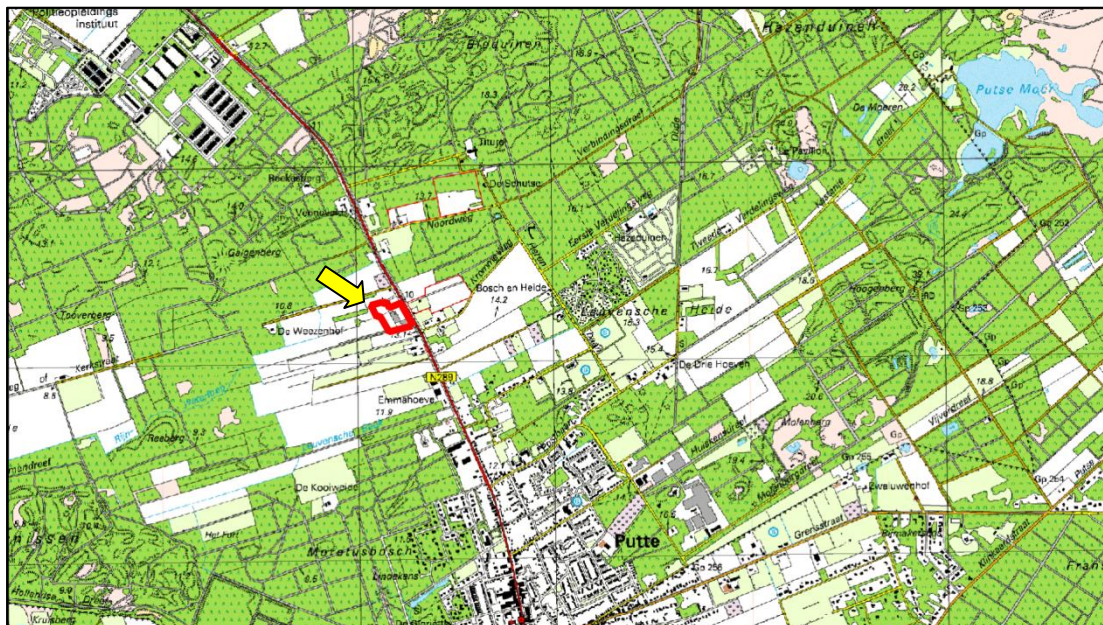
Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy in 2013 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 13043233 WOE.C5S.ECO). Om de effecten van het plan volledig te kunnen toetsen aan de Flora- en faunawet is in de quickscan nader onderzoek benodigd naar gierzwaluwen en vleermuizen geadviseerd.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

## 2 GEBIEDSBESCHRIJVING

### 2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ( $\pm 19.000 \text{ m}^2$ ) betreft het plangebied Hof van Putte aan de Putseweg, circa 1 kilometer ten noorden van de kern van Putte in de gemeente Woensdrecht (zie figuur 1). Het perceel, waar de onderzoekslocatie deel van uitmaakt, is kadastraal bekend gemeente Putte, sectie G, nummers 1189, 1661, 1087, 1090, 1144 en 1891. Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 49 G (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie X = 85.215, Y = 376.243.



Figuur 1. Topografische ligging onderzoekslocatie.

Het plangebied ligt in het landelijke gebied van de gemeente Woensdrecht. Het plan betreft de ontwikkeling van een amusementscentrum in het buitengebied van de gemeente Woensdrecht ten noorden van de kern Putte. Hier is momenteel oude (vervallen) bebouwing aanwezig van de voormalige steenhouwerij Glatt. De bedrijfsbebouwing bestaat uit drie grote aaneengeschakelde hallen. Twee daarvan zijn op korte afstand van de Putseweg gesitueerd. Deze hebben een goothoogte van circa 5 meter en zijn voorzien van een flauwe kap. De gevels zijn tot een hoogte van circa 2 meter opgetrokken in baksteen en daarboven zijn glas en plaatmateriaal aangebracht. De beide hallen tezamen hebben een oppervlakte van circa 1.400 m<sup>2</sup>. De derde hal is circa 1.600 m<sup>2</sup> groot en is uit meerdere bouwdelen samengesteld. Ook deze hal is opgebouwd uit baksteen, glas en plaatmateriaal. De buitenruimte op het terrein is deels verhard en deels voorzien van opgaande beplanting. Daardoor is de achterste hal nauwelijks zichtbaar vanaf de Putseweg. Ook aan de zuidwestzijde van het perceel zijn diverse bomen geclusterd. Deze zijn in het bestemmingsplan als waardevol aangeduid. Ten noorden van het bedrijfsp perceel is een woning gesitueerd die eveneens deel uitmaakt van het plangebied (Putseweg 13). Het woonperceel is circa 1.300 m<sup>2</sup> groot met aan de zijde van de Putseweg een kleine vrijstaande woning. De woning is opgebouwd in één bouwlaag met een langskap en heeft diverse aan- en uitbouwen. Achter de woning is een groot vrijstaand bijgebouw gesitueerd. Naast deze twee bebouwde percelen worden ook enkele agrarische percelen bij het plangebied betrokken. Er is geen bebouwing aanwezig. Op enkele plaatsen staat een solitaire boom en er liggen verspreid enkele slootjes. Ten noorden van de onderzoekslocatie is een maïsakker gelegen. Ten oosten van de onderzoekslocatie loopt een provinciale weg, de Putseweg, met daarachter een grote Joodse begraafplaats. Ten zuiden en oosten van de onderzoekslocatie is grootschalig bouwland gelegen.

In figuur 2 en 3 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 4 t/m 9 geven een impressie van de onderzoekslocatie middels foto's die zijn genomen tijdens veldbezoeken.



**Figuur 2.** Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.



**Figuur 3.** Nummering van de hallen en overige gebouwen. Het terrein is omgeven door een hek (rode lijn).



**Figuur 4.** Voorzijde



**Figuur 5.** Achterzijde



**Figuur 6.** Binnenplaats



**Figuur 7.** Interieur steenhouwerij



**Figuur 8.** Kantoorgebouw



**Figuur 9.** Achterzijde woonhuis

## 2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens de onderzoekslocatie te herontwikkelen tot een amusementscentrum, bestaande uit:

- Japans wokrestaurant;
- Kinderspeelformule indoor;
- Brasserie/restaurant/zaalverhuur;
- Casino;
- Bowling;
- Horeca;
- Parkeerterreinen (26 en 100 plaatsen).

Ten behoeve van de realisatie van het amusementscentrum zal de bestaande bebouwing ingrijpend gerenoveerd worden. Er zullen ook hallen bijgebouwd worden. Het struweel zal worden verwijderd.

## 3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Voor **gierzwaluw** zijn tussen begin juni en half juli met tien dagen tussentijd drie veldbezoeken uitgevoerd gedurende de avondschemering (conform de Soortenstandaard Gierzwaluw van het Ministerie van Economische Zaken). In de betreffende periode scheren groepen gierzwaluwen langs gevels van panden waarin zich nesten bevinden. De vrouwtjes die zich op het nest bevonden beantwoorden vervolgens het “gieren” van langs vliegende groepen soortgenoten. Bovendien zijn tijdens de avondschemering vaak invliegende vogels waar te nemen. Vanwege het waarneemtijdstip is het veldwerk veelal goed te combineren met het veldwerk van het vleermuisonderzoek. Deze combinatie is echter alleen mogelijke tijdens de avondschemering.

Voor **vleermuizen** zijn in de periode juni tot eind oktober 2013 vijf veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonduren en/of ochtenduren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie 27 maart 2013), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureau's en de Zoogdiervereniging, in overleg met Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijf en paarverblijf/zwermplaats voor de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis.

Op 27 februari 2014 is een visuele inspectie uitgevoerd van de kelders onder hal 1. Door twee vleermuisdeskundigen is met behulp van zaklampen, spiegels en endoscopen gezocht naar overwinterende vleermuizen.

Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat het protocol is gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid, dat is voldaan aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning, om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding zijn. Het kan nooit worden uitgesloten dat verblijfsfuncties tijdens het onderzoek worden gemist, maar er is wel aan de onderzoeksinspanning voldaan. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

Het vleermuisenonderzoek is uitgevoerd binnen de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van de onderzoekslocatie gebruik kunnen maken (juni - oktober). Geduren-

de de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. In de maanden augustus en september maken vleermuizen gebruik van paarverblijfplaatsen en zijn veel soorten in de omgeving van hun winterverblijf te vinden. Naast kraam- en paarverblijfplaatsen is het aanvullende onderzoek ook gericht op de functie zomerverblijfplaats en winterverblijfplaats.

Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen. Daarnaast is er ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de twee laatste veldbezoeken is voornamelijk gelet op sociale geluiden. In de periode augustus - september produceren mannetjes vleermuizen sociale geluiden vanuit of vliegend rondom bebouwing om vrouwtjes te lokken.

Tabel I bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

**Tabel I. Onderzoeksinspanning per soortgroep**

|             |          | februari | maart | april | mei | juni                 | juli | augustus                                                        | september | oktober |
|-------------|----------|----------|-------|-------|-----|----------------------|------|-----------------------------------------------------------------|-----------|---------|
| gierzwaluw  | tijdstip |          |       |       |     | 3 x avond            |      |                                                                 |           |         |
|             | datum    |          |       |       |     | 20 juni, 5 & 15 juli |      |                                                                 |           |         |
|             | functie  |          |       |       |     | territorium          |      |                                                                 |           |         |
| vleermuizen | tijdstip |          |       |       |     | 2 x avond            |      | 1 x ochtend, 2 x avond                                          |           |         |
|             | datum    |          |       |       |     | 20 juni, 15 juli     |      | 20 augustus (ochtend), 27 september (avond), 19 oktober (avond) |           |         |
|             | functie  |          |       |       |     | kraamverblijf        |      | paar/baltsverblijf                                              |           |         |

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van gierzwaluwen en vleermuizen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 12°C. De windsnelheid lag beneden de 3 Bft en er was geen sprake van neerslag. Tijdens de winterinspectie van de kelders onder hal 1 op 27 februari 2014 was de dagtemperatuur 6°C en regende het.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson D 240x) met opname-mogelijkheid. Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound.

## 4 ONDERZOEKSRESULTATEN

### 4.1 Gierzwaluwen

Gierzwaluwen nestelen meestal in ruimtes onder dakpannen en openingen onder boeidelen. Gierzwaluwen vliegen gegroepeerd met hoge snelheden tussen de gebouwen door en vliegen daarbij plotseling ergens binnen. Tijdens de betreffende avondrondes zijn er geen gierzwaluwen op de onderzoekslocatie waargenomen. Op de onderzoekslocatie zijn gedurende de veldbezoeken welke plaatsvonden tijdens het broedseizoen geen in- of uitvliegende gierzwaluwen waargenomen. Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan worden uitgesloten dat de te slopen bebouwing een vaste rust- en verblijfplaats vormt voor gierzwaluw.

### 4.2 Vleermuizen

#### *Veldbezoeken*

20 juni 2013

Op het terrein waren maximaal vier gewone dwergvleermuizen aan het foerageren.

15 juli 2013

Op het terrein waren maximaal vier gewone dwergvleermuizen aan het foerageren. Aangrenzend ten noorden van het terrein vliegen gedurende de gehele inventarisatie twee laatvliegers langs de bosrand.

20 augustus 2013

Er waren drie gewone dwergvleermuizen aanwezig op het buitenterrein. Ook werd er in hal 1 gevlogen door vijf gewone dwergvleermuizen. Daarvan werden er iets later drie vliegend waargenomen in de kelder van hal 1. Een precieze locatie was niet aan te duiden vanwege het water en het puin in de kelder (zie figuur 10). In de overgang van hal 1 naar hal 2 had een gewone dwergvleermuis een verblijfplaats, het dier zwermde enige tijd en vloog vervolgens in in holte in de muur.

27 september 2013

In hal 1 werd gevlogen door drie gewone dwergvleermuizen. Rond middernacht werden er twee vliegende gewone dwergvleermuizen gezien in de kelder van hal 1. Daarnaast waren er grootoren actief. Naarmate de nacht vorderde zwermde deze in hal 4 en 5. Het betrof in ieder geval vier dieren. Ze zijn een half uur zwermend waargenomen waarna ze in de hal verdwenen. Naast de zwermende grootoren zijn er andere aanwijzingen gevonden voor het gebruik van de hallen door deze soort. Op twee verschillende plaatsen zijn vleugels van nachtvinders en keutels gevonden: op de verdieping in hal 5 en op de begane grond bij de toiletten in hal 4.

19 oktober 2013

De inventarisatie is op 19 oktober afgelegd omdat het in de dagen daarvoor koud en regenachtig was. Het was deze avond warm en droog en zeer geschikt. Er waren enkele gewone dwergvleermuizen aanwezig boven de groenstructuren op het terrein. In de hal waren wederom grootoorvleermuizen actief. Deze vlogen uit vanachter de houten plafond betimmering in hal 5 (zie figuur 11) alsmede de houten plafond betimmering in hal 4. Het ging in hal 5 om minimaal zes exemplaren en in hal 4 om minstens drie exemplaren.



**Figuur 10.** Onder water staande kelder in hal 1.



**Figuur 11.** Verdieping in hal 5. Bij de muur onder de daknok en onder de houten plafondbetimmering liggen keutels van grootoorvleermuizen en afgebeten vleugels van nachtvinders. Tevens de plek waar zwermende grootoorvleermuizen werden waargenomen.

27 februari 2014

De kelders onder hal 1 zijn nauwkeurig geïnspecteerd op de aanwezigheid van overwinterende vleermuizen. Er zijn geen vleermuizen aangetroffen. De kelders konden goed geïnspecteerd worden, alle holtes en spleten zijn met een endoscoop of spiegel onderzocht. In de kelders was meer tocht aanwezig dan tevoren verwacht werd, dit werd onder andere veroorzaakt doordat aan het begin en aan het einde van de kelders openingen naar de buitenlucht aanwezig waren.

*Verblijfplaatsen binnen de onderzoekslocatie*

Grootoorvleermuizen maken gebruik van twee locaties binnen de onderzoekslocatie: hal 4 en hal 5. Ze gebruiken het plafond achter de houten betimmering in beide hallen en in hal 5 zitten ze daarnaast in de gevelnok. Het betreft hier paarverblijfplaatsen van deze soort. In de overgang van hal 1 naar hal 2 heeft een gewone dwergvleermuis een zomerverblijfplaats. De bebouwing is niet vorstvrij, en daardoor niet geschikt als winterverblijfplaats voor vleermuizen. Uit een inspectie van de kelders onder hal 1 tijdens de winter is gebleken dat deze kelders geen functie hebben als winterverblijfplaats.

*Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie*

Er zijn geen waarnemingen van vleermuizen gedaan die wijzen op de mogelijke aanwezigheid van een verblijfplaats binnen de invloedssfeer van de geplande ingreep.

*Foeragerende / passerende vleermuizen*

Ongeveer vier gewone dwergvleermuizen maken gebruik van de groenstructuren op het terrein als foerageergebied. Tijdens één onderzoeksrondes zijn twee laatvliegers waargenomen die foerageerden langs de bosrand aan de noordkant van de onderzoekslocatie. Tijdens de overige onderzoeksrondes zijn geen laatvliegers op de onderzoekslocatie waargenomen. Van essentieel foerageergebied op de onderzoekslocatie is gezien de lage getallen vleermuizen en het alternatief aan groenstructuren in de directe omgeving geen sprake.

*Vliegroutes*

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Tijdens de veldbezoeken zijn geen eenduidig vliegpatronen aangetroffen die door meerdere individuen werden gevolgd. Waargenomen vleermuizen betreffen exemplaren die uit verschillende richtingen afkomstig zijn. Door de herstructurering van de onderzoekslocatie worden geen vliegroutes verstoord. Overtreding ten aanzien van vliegroutes is niet aan de orde.

### 4.3 Kerkuil

Tijdens de eerste inventarisatieronde werden in hal 3 al sporen van een kerkuil gevonden in de vorm van braakballen. Deze lagen onder een afgesloten daknok. Op de grond en op een loshangende dakplaat zaten tevens uitwerpselen (zie afbeelding 12). De braakballen zijn verwijderd en de grond is aangeveegd om te kijken of bij het volgende bezoek weer nieuwe sporen te vinden zouden zijn. Dit was bij het tweede bezoek het geval. Ook werd de kerkuil gezien tijdens het uitvliegen in de schemer. Ook tijdens alle andere bezoeken werd de kerkuil gezien en werden er steeds weer nieuwe sporen gevonden. Middels het gebruik van een endoscoop kon worden uitgesloten dat het hier een nestplaats betrof. Het gaat hier om een roestplaats van een solitaire kerkuil.



**Figuur 12.** Hal 3 met dak met beplating. Uitwerpselen van kerkuil zichtbaar op platen en grond. Hier werden tevens braakballen gevonden.

#### 4.4 Steenuil

Tijdens de tweede inventarisatieronde werden enkele braakballen van een steenuil aangetroffen in de schuur naast het huis (zie figuur 13). Deze werden net als bij de kerkuil verwijderd om bij de volgende ronde te controleren of er nieuwe braakballen zouden liggen en dus of het gebruik van de schuur recent is. Dat was bij alle volgende bezoeken het geval. De steenuil zelf is niet waargenomen, waarschijnlijk maakt hij niet permanent gebruik van de schuur. Er is geen nest aangetroffen van de steenuil en bij aanvang van het onderzoek waren er slechts een gering aantal braakballen aanwezig, hetgeen ook niet wijst op een broedgeval op die locatie. De conclusie is dat het hier gaat om een incidentele roestplaats van een solitaire steenuil.



**Figuur 13.** Het woonhuis met rechts de open schuur. In de schuur werden braakballen van een steenuil gevonden.

#### 4.5 Overige soorten

Tijdens de quickscan en tijdens de vijf onderzoeksrondes van het aanvullende onderzoek zijn er nooit huismussen, steenmarters, dassen of andere beschermde diersoorten op de onderzoekslocatie waargenomen.

## 5 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

### 5.1 Vleermuizen

#### *Beschermingsregime*

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten krachtens de Flora- en faunawet een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen de zomer- en winterverblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

#### *Functie van de onderzoekslocatie voor vleermuizen*

In hal 4 en 5 op de onderzoekslocatie zijn twee paarverblijfplaatsen van drie respectievelijk zes grootoorvleermuizen aanwezig. Op basis van de geluidswaarnemingen is het niet mogelijk om vast te stellen om welke soort grootoorvleermuis het hier gaat, de gewone grootoorvleermuis of de grijze grootoorvleermuis. In de overgang van hal 1 naar hal 2 heeft een gewone dwergvleermuis een zomerverblijfplaats. Het groen rond de bebouwing op de onderzoekslocatie fungeert als foerageergebied voor circa vier gewone dwergvleermuizen. Het betreft hier echter geen essentieel foerageergebied.

#### *Toetsing aan de Flora- en faunawet*

De bebouwing op de onderzoekslocatie wordt grondig gerenoveerd en deels gesloopt. Hierdoor zullen de verblijfplaatsen van vleermuizen vernietigd worden. Dit betekent een overtreding van de Flora- en faunawet. Een ontheffingsaanvraag is aan de orde.

#### *Mitigerende maatregelen*

Door het treffen van mitigerende maatregelen dient de functionaliteit van de onderzoekslocatie voor vleermuizen behouden te blijven. De maatregelen dienen te worden vastgelegd in een activiteitenplan, dat als bijlage bij de ontheffingsaanvraag gevoegd wordt. Dit activiteitenplan wordt door Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken beoordeeld.

De te nemen maatregelen zijn in te delen in de volgende stappen:

1. alternatieve verblijfplaatsen garanderen voor de periode tussen de sloop en de realisatie van de nieuwe situatie;
2. bebouwing voor de ingreep ongeschikt maken voor vleermuizen;
3. controleronde(s) om afwezigheid van vleermuizen op moment van ingreep aan te tonen;
4. slopen in de minst kwetsbare periode;
5. in de nieuwe situatie duurzame verblijfsmogelijkheden voor vleermuizen creëren.

### 5.2 Kerkuil

In hal 3 is een roestplaats van een solitaire kerkuil aangetroffen. De aanwezigheid van een nest is uitgesloten.

Een roestplaats van een kerkuil is krachtens de Flora- en faunawet alleen beschermd als hij van essentieel belang is voor de functionaliteit van een nest. Dat is in dit geval niet aan de orde. Ten eerste is er geen paartje kerkuilen aangetroffen en geen nest. Ten tweede zijn er in de directe omgeving van de onderzoekslocatie voldoende alternatieve roestmogelijkheden voor kerkuilen aanwezig. Aan met name de Putseweg en de Krommeweg zijn diverse oude, vrij rommelige boerenerven met (open)

schuren gelegen, die geschikt zijn als roestplek voor een kerkuil. Er is dus geen sprake van overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van de kerkuil.

De kans bestaat natuurlijk dat de kerkuil volgend broedseizoen een partner vindt en op de onderzoekslocatie gaat nestelen. Dit dient volgend jaar gecontroleerd te worden.

### **5.3 Steenuil**

In de open schuur naast het woonhuis op de onderzoekslocatie is een roestplaats van een solitaire steenuil aangetroffen. Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor een nest of broedgeval.

Een roestplaats van een steenuil is krachtens de Flora- en faunawet alleen beschermd als hij van essentieel belang is voor de functionaliteit van een nest. Dat is in dit geval niet aan de orde. Ten eerste zijn er geen aanwijzingen voor een nest aangetroffen. Ten tweede zijn er in de directe omgeving van de onderzoekslocatie voldoende alternatieve roestmogelijkheden voor steenuilen aanwezig. Aan met name de Putseweg en de Krommeweg zijn diverse oude, vrij rommelige boerenerven met (open) schuren gelegen, die geschikt zijn als roestplek voor een steenuil. Deze alternatieve locaties liggen op minder dan 300 meter afstand van de onderzoekslocatie. Er is dus geen sprake van overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van de steenuil.

Ook hier bestaat de kans dat de steenuil volgend broedseizoen een partner vindt en op de onderzoekslocatie gaat nestelen. Dit dient volgend jaar gecontroleerd te worden.

## 6 CONCLUSIES EN SAMENVATTING

Econsultancy heeft van Aannemersbedrijf B. de Nijs - Soffers b.v. opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek ten behoeve van de Hof van Putte te Putte in de gemeente Woensdrecht. Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

### 6.1 Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens de onderzoekslocatie te herontwikkelen tot een amusementscentrum. Ten behoeve van de realisatie van het amusementscentrum zal de bestaande bebouwing ingrijpend gerenoveerd worden. Er zullen ook hallen bijgebouwd worden. Het struweel zal worden verwijderd.

### 6.2 Conclusies

#### *Gierzwaluwen*

Op de onderzoekslocatie zijn geen gierzwaluwen waargenomen. Overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van deze soort is niet aan de orde.

#### *Vleermuizen*

Op de onderzoekslocatie zijn twee paarverblijfplaatsen van drie respectievelijk zes grootoorvleermuizen aanwezig. In de overgang van hal 1 naar hal 2 heeft een gewone dwergvleermuis een zomerverblijfplaats. Het groen rond de bebouwing op de onderzoekslocatie fungeert als foerageergebied voor circa vier gewone dwergvleermuizen. Het betreft hier echter geen essentieel foerageergebied.

De bebouwing op de onderzoekslocatie wordt grondig gerenoveerd en deels gesloopt. Hierdoor zullen de verblijfplaatsen van de vleermuizen vernietigd worden. Dit betekent een overtreding van de Flora- en faunawet. Een ontheffingsaanvraag is aan de orde. Door het treffen van mitigerende maatregelen dient overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen te worden. De maatregelen dienen te worden vastgelegd in een activiteitenplan, dat als bijlage bij de ontheffingsaanvraag gevoegd wordt.

#### *Kerkuil*

In hal 3 is een roestplaats van een solitaire kerkuil aangetroffen. De aanwezigheid van een nest is uitgesloten. Een roestplaats van een kerkuil is krachtens de Flora- en faunawet alleen beschermd als hij van essentieel belang is voor de functionaliteit van een nest. Dat is in dit geval niet aan de orde. Er is dus geen sprake van overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van de kerkuil.

#### *Steenuil*

In de open schuur naast het woonhuis op de onderzoekslocatie is een roestplaats van een solitaire steenuil aangetroffen. Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor een nest of broedgeval. Een roestplaats van een steenuil is krachtens de Flora- en faunawet alleen beschermd als hij van essentieel belang is voor de functionaliteit van een nest. Dat is in dit geval niet aan de orde. Er is dus geen sprake van overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van de steenuil.

### 6.3 Samenvatting

In tabel II zijn de conclusies van de quickscan en het aanvullende onderzoek samengevat.

**Tabel II. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen**

| Soortgroep               |                    | Geschikt habitat | Ingreep verstorend | Nader onderzoek | Ontheffings-aanvraag (*) | Bijzonderheden / opmerkingen                                                                                                                        |
|--------------------------|--------------------|------------------|--------------------|-----------------|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Broedvogels              | algemeen           | ja               | ja                 | nee             | nee                      | het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren                                                                              |
|                          | jaarrond beschermd | ja               | ja                 | uitgevoerd      | nee                      | Geen gierzwaluwen aangetroffen. Roest-plaatsen aangetroffen van solitaire kerkuil en steenuil. Eventueel in 2014 opnieuw controle op broedgevallen. |
| Vleermuizen              | verblijfplaatsen   | ja               | ja                 | uitgevoerd      | <b>ja</b>                | Verblijfplaatsen aangetroffen; ontheffing Flora- en faunawet aanvragen.                                                                             |
|                          | foerageergebied    | ja               | nee                | uitgevoerd      | nee                      | -                                                                                                                                                   |
|                          | vliegroutes        | ja               | nee                | uitgevoerd      | nee                      | -                                                                                                                                                   |
| Grondgebonden zoogdieren |                    | ja               | mogelijk           | nee             | nee                      | aandacht voor zorgplicht                                                                                                                            |
| Amfibieën                |                    | minimaal         | mogelijk           | nee             | nee                      | aandacht voor zorgplicht                                                                                                                            |
| Reptielen                |                    | nee              | nee                | nee             | nee                      | -                                                                                                                                                   |
| Vissen                   |                    | nee              | nee                | nee             | nee                      | -                                                                                                                                                   |
| Libellen en dagvlinders  |                    | nee              | nee                | nee             | nee                      | -                                                                                                                                                   |
| Ongewervelden            |                    | nee              | nee                | nee             | nee                      | -                                                                                                                                                   |
| Vaatplanten              |                    | ja               | ja                 | nee             | nee                      | Tongvarens en steenbreekvarens aanwezig; deze zorgvuldig verplaatsen.                                                                               |
|                          |                    |                  |                    |                 |                          |                                                                                                                                                     |
| Gebiedsbescherming       |                    | Gebied aanwezig  | Ingreep verstorend | Nader onderzoek | Vergunning-plicht        |                                                                                                                                                     |
| Natura 2000              |                    | op 185 m         | nee                | nee             | nee                      | overleggen met bevoegd gezag                                                                                                                        |
| EHS                      |                    | op 85 m          | nee                | nee             | nee                      | overleggen met bevoegd gezag                                                                                                                        |
| Groenblauwe Mantel       |                    | ja               | mogelijk           | nee             | nee                      | landschappelijk inpassingsplan opstellen, overleggen met bevoegd gezag                                                                              |

\* Door het treffen van mitigerende maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats behouden moeten blijven. De maatregelen, vastgelegd in een activiteitenplan, dienen vooraf aan Dienst Regelingen ter goedkeuring te worden voorgelegd, middels een ontheffingsaanvraag. Deze aanvraag wordt alleen in behandeling genomen als er een volledig onderzoek is uitgevoerd.



**Econsultancy is een onafhankelijk adviesbureau.** Wij bieden realistisch advies en concrete oplossingen voor milieuvraagstukken en willen daarmee een bijdrage leveren aan een duurzaam en verantwoord gebruik van onze leefomgeving.

#### **Diensten**

Wij kunnen u van dienst zijn met een uitgebreid scala aan onderzoeken op het gebied van bodem, waterbodem, water, archeologie, ecologie en milieu. Op [www.econsultancy.nl](http://www.econsultancy.nl) vindt u uitgebreide informatie over de verschillende onderzoeken.

#### **Werkwijze**

Inzet en professionele betrokkenheid kenmerkt onze diensten. De verantwoordelijke projectleider is het eenduidige aanspreekpunt voor de klant en draagt zorg voor alle aspecten van het project: kwaliteit, tijd, geld, communicatie en organisatie. De kernwaarden deskundig, vertrouwd, betrokken, flexibel, zorgvuldig en vernieuwend zijn een belangrijke leidraad in ons handelen.

#### **Kennis**

Het deskundig begeleiden van onze opdrachtgevers vraagt om betrokkenheid bij en kennis van de bedoelingen van de opdrachtgever. Het vereist ook gedegen en actuele vakinhoudelijke kennis. Alle beschikbare kennis wordt snel en effectief ingezet. De medewerkers vormen ons belangrijkste kapitaal. Persoonlijke en inhoudelijke ontwikkeling staat centraal want het werk vraagt steeds om nieuwe kennis en nieuwe verantwoordelijkheden.

#### **Creativiteit**

Onze medewerkers zijn in staat om buiten de geijkte kaders een oplossing te zoeken met in achtneming van de geldende wet- en regelgeving. Oplossingen die bedoeld zijn om snel en efficiënt het doel van de opdrachtgever te bereiken.

#### **Kwaliteit**

Er wordt continue gestreefd naar het verhogen van de professionaliteit van de dienstverlening. Het leveren van diensten wordt intern op een dusdanige wijze georganiseerd dat het gevraagde resultaat daadwerkelijk op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze wordt voortgebracht. Hierbij staat de klanttevredenheid centraal. Het kwaliteitssysteem van Econsultancy voldoet aan de NEN-EN-ISO 9001: 2008. Tevens is Econsultancy gecertificeerd voor diverse protocollen en beoordelingsrichtlijnen.

#### **Opdrachtgevers**

Econsultancy heeft sinds haar oprichting in 1996 al meer dan tienduizend projecten uitgevoerd. Projecten in opdracht van particulier tot de Rijksoverheid, van het bedrijfsleven tot non-profit organisaties. De projecten kennen een grote diversiteit en hebben in sommige gevallen uitsluitend een onderzoekend karakter en zijn in andere gevallen meer adviserend. Steeds vaker wordt onderzoek binnen meerdere disciplines door onze opdrachtgevers verlangd. Onze medewerkers zijn in staat dit voor de opdrachtgever te coördineren en zelf (deel)onderzoeken uit te voeren. Ter illustratie van de veelvoud en veelzijdigheid van de projecten in de werkvelden bodem, waterbodem, ecologie, archeologie, water en milieu kunnen uitgebreide referentielijsten worden verschaft.

#### **Vestiging Limburg**

Rijksweg Noord 39  
6071 KS Swalmen  
Tel. 0475 - 504961  
[Swalmen@econsultancy.nl](mailto:Swalmen@econsultancy.nl)

#### **Vestiging Gelderland**

Fabriekstraat 19c  
7005 AP Doetinchem  
Tel. 0314 - 365150  
[Doetinchem@econsultancy.nl](mailto:Doetinchem@econsultancy.nl)

#### **Vestiging Brabant**

Rapenstraat 2  
5831 GJ Boxmeer  
Tel. 0485 - 581818  
[Boxmeer@econsultancy.nl](mailto:Boxmeer@econsultancy.nl)

